

Iran - China

Chamber of Commerce and Industries

اتاق بازرگانی و صنایع ایران و چین

بولتن خبری روزانه

اتاق بازرگانی و صنایع
ایران و چین

بولتن خبری روزانه اتاق بازرگانی و صنایع ایران و چین

مورخ ۱۳ آبان ۱۴۰۴

فهرست

- ۱- ایران مقصد جذاب برای سرمایه‌گذاران چینی
- ۲- نمایشگاه بین‌المللی واردات چین؛ «دروازه طلایی» بازار چین برای ایران
- ۳- رونق پروژه‌های فناوری با استفاده از ابزار مالی جدید
- ۴- چین می‌تواند از واردات به عنوان «پلی بین بازارهای داخلی و بین‌المللی» استفاده کند
- ۵- رشد ۵,۶ درصدی اقتصاد دریایی چین طی ۹ ماه نخست سال ۲۰۲۵
- ۶- نقش برنامه‌های پنج‌ساله در ساختن مدرن‌سازی با ویژگی‌های چینی

ایران مقصد جذاب برای سرمایه‌گذاران چینی

رئیس انجمن چینی‌های مقیم ایران گفت: شرکت‌های چینی علاقه‌مند به همکاری با ایران به‌ویژه در بخش‌های صنعتی هستند.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری صدا و سیما، «تن کای» در نشست تخصصی فرصت‌های همکاری اقتصادی ایران و چین با اشاره به ظرفیت‌های موجود در روابط اقتصادی دو کشور افزود: حجم تجارت ایران و چین در سال گذشته میلادی به ۱۳,۴ میلیارد دلار رسیده است که این رقم می‌تواند با گسترش همکاری‌ها به‌طور قابل‌توجهی افزایش یابد.

رئیس انجمن چینی‌های مقیم ایران گفت: ایران یکی از اعضای مهم سازمان همکاری شانگهای است و شرکت‌های چینی تمایل زیادی به توسعه همکاری‌های اقتصادی با ایران، به‌ویژه در حوزه‌های صنعتی، دارند.

وی با بیان اینکه چین اکنون بیش از ۵۸ میلیون کارخانه بخش خصوصی دارد، گفت: ایران می‌تواند از مدل‌های متنوع و انعطاف‌پذیر سرمایه‌گذاری خارجی چین برای توسعه اقتصادی خود بهره‌برداری کند.

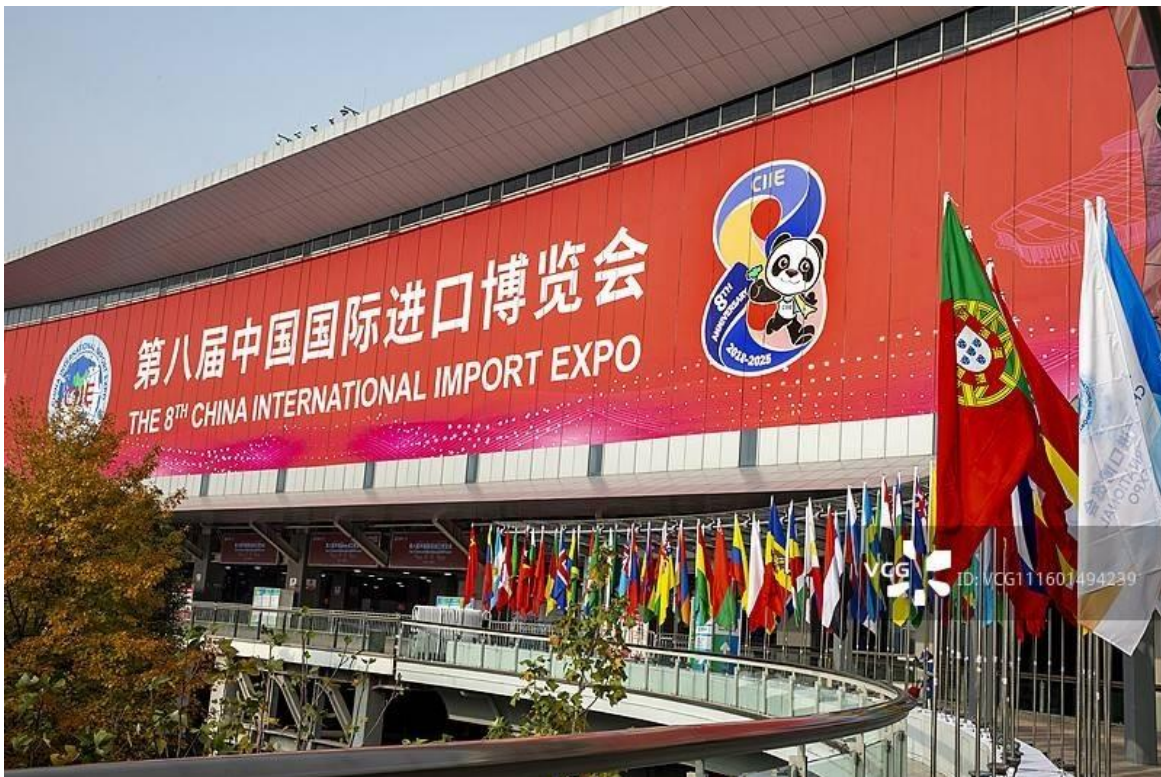
در ادامه این نشست، احسان خاندوزی، وزیر سابق امور اقتصادی و دارایی، نیز با تأکید بر ضرورت تقویت نگاه به شرق در سیاست‌های اقتصادی کشور گفت: در شرایط تحریمی، همکاری راهبردی با کشورهایی مانند چین می‌تواند نقش مهمی در کاهش فشارهای اقتصادی ایفا کند.

همچنین حامد وفايي، استاد ادبیات چین در دانشگاه تهران، در این نشست اظهار داشت: روابط ایران و چین نیازمند تحول، به‌روزرسانی و شناخت متقابل بیشتر است. وی افزود: چین در مسیر توسعه جهانی خود نمی‌تواند نقش ایران را نادیده بگیرد و این امر ضرورت همکاری‌های گسترده‌تر دو کشور را دو چندان می‌کند.

خبرگزاری صدا و سیما

نمایشگاه بین‌المللی واردات چین؛ «دروازه طلایی» بازار چین برای ایران

هشتمین نمایشگاه بین‌المللی واردات چین (CIIE) از ۱۴ آبان با حضور شرکت‌ها و تولیدکنندگان ایرانی در کلانشهر شانگهای آغاز به کار می‌کند.

به گزارش سرویس بین‌الملل خبرگزاری صدا و سیما از پکن؛ تارنمای سی جی تی ان وابسته به رادیو و تلویزیون مرکزی چین، با انتشار مطلبی درباره روابط ایران و چین و جایگاه نمایشگاه واردات شانگهای در این زمینه آورده است: در این نمایشگاه که به مدت ۶ روز ادامه خواهد داشت تالار اختصاصی ایران آخرین دستاوردهای علمی و فناوری را در کنار صنایع دستی و محصولات منحصربه‌فرد ایرانی به نمایش خواهد گذاشت.

لی چیانگ، نخست‌وزیر چین، در مراسم افتتاحیه شرکت و سخنرانی اصلی را ایراد خواهد کرد؛ امری که نشان‌دهنده اهمیت دولت چین به CIIE و عزم راسخ آن برای ترویج مداوم گشایش در سطح بالا و به اشتراک گذاشتن فرصت‌های توسعه با جهان است. برای ایران که متعهد به تعمیق مشارکت راهبردی جامع خود با چین است، CIIE نه تنها بستری مهم برای همکاری اقتصادی و تجاری، بلکه فرصتی ارزشمند برای تعمیق و توسعه مشترک مداوم روابط چین و ایران به حساب می‌آید.

نمایشگاه بین‌المللی واردات چین از زمان آغاز به کار خود در سال ۲۰۱۸، ابتکاری کلیدی برای چین جهت گشودن فعالانه بازار خود به روی جهان و ترویج ایجاد یک اقتصاد جهانی باز بوده است. موضوع منحصربه‌فرد آن یعنی «واردات»، نشان‌دهنده تمایل چین برای به اشتراک گذاشتن فرصت‌های بازار عظیم خود با همه کشورهاست. در بحبوحه کندی بهبود اقتصاد جهانی و افزایش حمایت‌گرایی، CIIE تأکید دارد که چین به تعهد خود برای گسترش سیاست درهای باز خود ادامه خواهد داد.

نمایشگاه بین‌المللی واردات چین با استقبال و مشارکت شرکت‌هایی از سراسر جهان همراه شده است. با وجود وضعیت پیچیده و بی‌ثبات بین‌المللی، شرکت‌های چندملیتی اروپایی و آمریکایی هنوز CIIE را به عنوان «دروازه طلایی» ورود به بازار چین و «خط

مقدم» برای درک روندهای صنعت می‌دانند. از تولید تجهیزات پیشرفته گرفته تا عرضه محصولات جهانی، از داروهای نوآورانه گرفته تا کالاهای مصرفی شیک، فناوری‌های پیشرفته و محصولات باکیفیت ارائه شده توسط شرکت‌های اروپایی و آمریکایی، کاملاً نشان‌دهنده اهمیت و تعهد بلندمدت آنها به بازار چین است.

برای ایران، نمایشگاه بین‌المللی واردات چین دریچه‌ای طلایی برای نمایش محصولات متمایز و باکیفیت خود و گسترش به بازار عظیم مصرف‌کنندگان چین است. فرش دستباف، زعفران و پسته ایرانی، در میان سایر محصولات تخصصی، از شهرتی بالا در بازار چین برخوردارند. از طریق کانال کارآمد نمایشگاه واردات چین (CIIE)، شرکت‌های ایرانی می‌توانند مستقیماً با خریداران و مصرف‌کنندگان چینی ارتباط برقرار کنند، آگاهی از بازخورد کالاهای خود در چین را افزایش و سهم صادرات خود را گسترش دهند.

در عین حال، ایران همچنین می‌تواند در نمایشگاه واردات چین (CIIE) با آخرین دستاوردهای چین در فناوری کشاورزی، انرژی سبز، تجهیزات پزشکی و هوش مصنوعی آشنا شود و شرایطی را برای معرفی فناوری‌های پیشرفته و ارتقاء صنایع خود فراهم کند. در سال‌های اخیر شرکت‌های ایرانی بیشتری به ارزش CIIE پی برده‌اند و فعالانه برای شرکت در آن ثبت نام می‌کنند تا فرصت‌های همکاری را جست‌وجو کنند. این همکاری عملی مبتنی بر سود متقابل و نتایج برد-برد، محکم‌ترین پایه و اساس مشارکت راهبردی جامع میان چین و ایران محسوب می‌شود.

روابط چین و ایران امسال روند رو به رشد خوبی داشته و همکاری در زمینه‌های مختلف به طور پیوسته در حال پیشرفت است. در اوایل شهریورماه، مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور ایران، در نشست سران تیان‌جین سازمان همکاری شانگهای (SCO) و رژه نظامی روز پیروزی در پکن شرکت کرد. روسای جمهوری دو کشور در حاشیه این رویدادها مذاکراتی مفید داشتند و به تعمیق مشارکت راهبردی جامع شتاب بخشیدند. آیت الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی، در شبکه اجتماعی X حسابی به زبان چینی راه‌اندازی کرد و تمایل شدید گروه رهبری ایران را برای تعمیق همکاری راهبردی با چین ابراز داشت. در این زمینه، نمایشگاه بین‌المللی واردات چین بستری عالی و فرصتی عالی برای تعمیق همکاری اقتصادی و تجاری چین و ایران فراهم می‌کند.

چین با جمعیتی بیش از ۱,۴ میلیارد نفر، بازاری عظیم به شمار می‌آید و در مسیر رشد سریع مصرف قرار دارد به گونه‌ای که تقاضای رو به افزایش برای کالاهای و خدمات با کیفیت بالا را تجربه می‌کند.

نمایشگاه بین‌المللی واردات چین، بستری مناسب برای ورود شرکت‌های تمام کشورها به بازار چین فراهم می‌آورد. این نمایشگاه با ترویج تجارت و سرمایه‌گذاری متقابل، نه فقط به چین در دستیابی به توسعه کیفی کمک می‌کند بلکه برای کشورهای جهان از جمله ایران، شغل ایجاد می‌کند و درآمد را افزایش می‌دهد و آن را به یک نتیجه برد-برد و سودمند برای هر دو طرف تبدیل می‌کند.

خبرگزاری صدا و سیما

رونق پروژه های فناوری با استفاده از ابزار مالی جدید

صندوق ها اقتصاد دیجیتال، هوش مصنوعی و زیرساخت های مرتبط با مصرف کننده را هدف قرار می دهند.

چین در کمتر از دو ماه، یک ابزار مالی جدید مبتنی بر سیاست را به ارزش ۵۰۰ میلیارد یوان (۷۰,۳ میلیارد دلار) به طور کامل برای پیشبرد پروژه های عمدتاً فناوری محور و برنامه های نو سازی شهری اختصاص داده است که تحلیلگران آن را به عنوان تغییر استراتژیک هزینه های زیرساختی سنتی به سمت یک الگوی جدید با تمرکز بر نوآوری و صنایع نوظهور برای تقویت محرک های جدید رشد می دانند.

لی چائو، سخنگوی کمیسیون توسعه و اصلاحات ملی (NDRC) - نهاد نظارتی ارشد اقتصادی چین، اخیراً گفت این کمیسیون با هماهنگی وزارت دارایی، بانک خلق چین و سایر ادارات، از بیش از ۲۳۰۰ پروژه با سرمایه گذاری کلی حدود ۷ تریلیون یوان حمایت کرده اند تا استقرار صندوق ها تسریع شود.

لی گفت: "این صندوق ها عمدتاً اقتصاد دیجیتال، هوش مصنوعی و زیرساخت های مرتبط با مصرف کننده و همچنین پروژه های نو سازی شهری در زمینه هایی مانند حمل و نقل، انرژی و ارتقاء شبکه برق زیرزمینی را هدف قرار می دهند."

لو فینگ، محقق شرکت Postal Savings Bank of China، گفت که دوره های قبلی ابزار های مالی مبتنی بر سیاست عمدتاً برای رفع شکاف های زیرساختی طراحی شده بودند و بر پروژه های سنتی مانند راه آهن، بزرگراه ها و حفاظت از آب تمرکز داشتند.

با این حال، دور جدید، رویکردی استراتژیک تر و آینده نگرانه تر اتخاذ می کند و بودجه را به سمت حوزه های نوآوری محور مانند اقتصاد دیجیتال و هوش مصنوعی هدایت می کند. این نشان دهنده تلاش زیاد چین برای پرورش نیروهای مولد جدید با کیفیت به عنوان محرک اصلی رشد در آینده است.

داده‌های بانک‌های سیاست‌گذار نشان می‌دهد که سهم بانک صادرات و واردات چین از ابزار مالی سیاست‌محور، بیش از ۱۵۰ پروژه در حوزه اقتصاد دیجیتال و بخش‌های مرتبط با هوش مصنوعی را حمایت کرده است؛ به‌طوری که وام‌های اعطایی به این حوزه‌ها بیش از ۴۰ درصد از کل وام‌های آن را تشکیل می‌دهد. بانک توسعه چین ۱۲۸ پروژه را با مشارکت بخش خصوصی تأمین مالی کرده است که در مجموع ۶۸,۵۹ میلیارد یوان یا ۲۷,۴ درصد از سبد سرمایه‌گذاری آن است.

لو گفت افزایش مشارکت سرمایه خصوصی نشان دهنده گذار از سرمایه‌گذاری دولتی به مشارکت قوی‌تر دولتی-خصوصی است که سرمایه خصوصی را به سمت بخش‌های فناوری پیشرفته و با ارزش افزوده بالا تشویق می‌کند.

علاوه بر این، کمیسیون ملی توسعه و اصلاحات در نشست خبری اعلام کرد که چین مبلغ ۵۰۰ میلیارد یوان را در چارچوب سقف بدهی دولت‌های محلی تخصیص داده است؛ از جمله ۲۰۰ میلیارد یوان سهمیه جدید برای اوراق قرضه ویژه، با هدف تقویت ظرفیت مالی دولت‌های محلی و گسترش سرمایه‌گذاری مؤثر.

لو گفت: «این دو ابزار تأمین مالی یک سازوکار «دو موتور محرک» برای پیشبرد سرمایه‌گذاری ایجاد می‌کنند»، «ابزار مالی سیاست‌محور عمدتاً به پر کردن شکاف‌های سرمایه و تسریع آغاز پروژه‌ها کمک می‌کند، در حالی که اوراق ویژه تأمین مالی بلندمدت و کم‌هزینه برای اجرای پروژه فراهم می‌کنند؛ و در کنار هم، زنجیره مالی کاملی را ایجاد می‌کنند که سرمایه (equity) و تأمین مالی از طریق اوراق را با هم ترکیب می‌کند».

بنا بر اعلام اداره ملی آمار، این اقدامات جدید در شرایط کاهش تقاضا اتخاذ شده‌اند؛ به‌طوری که شاخص مدیران خرید بخش تولید چین در ماه اکتبر روی عدد ۴۹,۰ قرار گرفت که ۰,۸ واحد درصد کمتر از ماه قبل است.

Chinadaily

چین می‌تواند از واردات به عنوان «پلی بین بازارهای داخلی و بین‌المللی» استفاده کند

به گفته کارشناسان از آنجایی که تجارت جهانی با چالش‌های فزاینده ژئوپلیتیکی و فناوری روبرو است، انتظار می‌رود استراتژی واردات چین بر تقویت تاب‌آوری زنجیره تأمین و ترویج تجارت دیجیتال و سبز متمرکز شود.

اظهارات آنها همزمان با انتشار گزارش توسعه واردات چین در سال ۲۰۲۵ در روز یکشنبه در پکن منتشر شد. این گزارش با تجزیه و تحلیل آخرین روندها در چشم‌انداز واردات چین، بر اهمیت توسعه گشایش در سطح بالا برای دستیابی به رشد اقتصادی با کیفیت تأکید می‌کند.

این گزارش به طور مشترک توسط دانشگاه Beijing Normal University و انجمن تجارت بین‌الملل چین منتشر شده و توسط پروفیسور ویهائو، معاون رئیس دانشکده اقتصاد و مدیریت بازرگانی Beijing Normal University و مدیر مرکز تحقیقات ملی واردات، ویرایش شده است.

در این گزارش آمده است که جایگاه چین در شبکه‌های واردات جهانی و منطقه‌ای همچنان در حال تقویت است، در حالی که تراکم و پیچیدگی پیوندهای واردات جهانی به طور قابل توجهی افزایش یافته است.

بر اساس این گزارش، ساختار واردات چین به طور قابل توجهی بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۴ تغییر کرده است. سهم محصولات فناوری محور اندکی کاهش یافته است و اگرچه واردات کالاهای با فناوری متوسط تا پیشرفته از سال ۲۰۲۱ دوباره افزایش یافته است، اما در مقایسه با میانگین‌های جهانی هنوز جای بهبود وجود دارد.

وانگ مینگ، معاون رئیس Beijing Normal University، در این رویداد گفت که گشایش در سطح بالا، یکی از ویژگی‌های تعیین‌کننده نوسازی چین است. وی گفت: «واردات به عنوان پلی حیاتی بین بازارهای داخلی و بین‌المللی عمل می‌کند.» وی افزود واردات بیشتر می‌تواند به جذب منابع جهانی پیشرفته و توانمندسازی توسعه نیروهای تولیدی باکیفیت جدید کمک کند.

جین شو، رئیس انجمن تجارت بین‌الملل چین، گفت تلاش‌ها در جهت پیشبرد توسعه با کیفیت بالا و خدمت بهتر به الگوی توسعه جدید چین باید بر ترویج گشایش در سطح بالا، تجمیع تخصص، تعمیق تحقیقات در مورد تجارت واردات متمرکز شود.

این گزارش همچنین فرصت‌های نوظهور در تجارت دیجیتال و واردات تجارت الکترونیک فرامرزی و همچنین اهمیت فزاینده آموزش و تمایز منطقه‌ای در تقاضای واردات را برجسته می‌کند.

Chinadaily

رشد ۵,۶ درصدی اقتصاد دریایی چین طی ۹ ماه نخست سال ۲۰۲۵

در ۹ ماه نخست سال ۲۰۲۵، تولید ناخالص اقیانوسی چین به ۷,۹ تریلیون یوان (۱,۱۱ تریلیون دلار) رسید که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۵,۶ درصد افزایش نشان می‌دهد و بیانگر تداوم شتاب رشد پایدار اقتصاد دریایی این کشور است.

بر اساس داده‌های منتشرشده از سوی وزارت منابع طبیعی چین در روز دوشنبه ۳ نوامبر (۱۲ آبان)، صنایع اصلی سنتی دریایی روند توسعه پایدار خود را حفظ کرده‌اند. تولید نفت خام دریایی نسبت به بازه مشابه سال گذشته ۳ درصد، تولید گاز طبیعی دریایی ۱۷,۷ درصد و تولید محصولات آبی دریایی ۴,۸ درصد افزایش یافته است.

صنعت حمل و نقل دریایی همچنان در مسیر رشد قرار دارد و گردشگری دریایی نیز روند بهبود خود را ادامه داده است. گردشگری کروز به‌ویژه با استقبال فزاینده‌ای مواجه شده، به‌گونه‌ای که بنادر ساحلی چین در این مدت ۲,۰۵ میلیون مسافر کروز را پذیرفته‌اند که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۲۸ درصد افزایش داشته است.

در کنار این، صنایع نوظهور دریایی رشد سریعی را تجربه کرده‌اند. ظرفیت تازه متصل‌شده انرژی بادی فراساحلی در مقایسه با سال گذشته ۴۲,۱ درصد افزایش یافته و صنعت خدمات اطلاعات دریایی نیز با سرعت بالایی در حال گسترش است. فناوری‌های هوش مصنوعی نیز به عامل اصلی رشد کلی صنعت دریایی چین تبدیل شده‌اند.

همچنین در این دوره، ۱۸ شرکت دریایی عرضه اولیه سهام (IPO) خود را تکمیل کردند و در مجموع ۲۶ میلیارد یوان سرمایه جذب کردند که معادل ۳۳,۷ درصد از کل تأمین مالی IPO های انجام‌شده در این بازه زمانی است.

حسن خسروی_ اقتصاددان و مدرس دانشگاه ایران - در جهانی که بسیاری از کشورها زیر فشار تغییرات لحظه‌ای سیاست و اقتصاد، ناچار به واکنش‌های کوتاه‌مدت می‌شوند، چین راهی متفاوت برگزیده است. راهی مبتنی بر برنامه‌ریزی منسجم، مشارکت اجتماعی و چشم‌اندازی که هم واقع‌بین است و هم بلندپروازانه. برنامه‌های پنج‌ساله در چین تنها فهرستی از پروژه‌ها و اعداد نیستند، بلکه نقشه راهی هستند که دولت، بازار و جامعه را وادار می‌کنند در یک ریتم واحد حرکت کنند. گویی ارکستری بزرگ با رهبری هماهنگ. همین هماهنگی است که از دل تنوع منافع و تفاوت‌های گسترده منطقه‌ای، نیرویی واحد برای مدرن‌سازی پدید می‌آورد.

درک چرایی اهمیت برنامه‌های پنج‌ساله در چین، نیازمند نگاهی به ساختار حکمرانی این کشور و چالش‌هایی است که همزمان با توسعه اقتصادی پیش روی آن قرار داشته است.

کشوری به وسعت چین، با بیش از یک میلیارد و چهارصد میلیون نفر جمعیت، هرگز نمی‌توانست تنها با انگیزه‌های خودجوش بازار یا تصمیم‌های موردی اداری، حرکت هماهنگ و پایدار توسعه را رقم بزند. تضاد میان پویایی بازار و نیاز به ثبات اجتماعی، تفاوت‌های عمیق میان مناطق شرقی صنعتی و نواحی غربی کمتر توسعه‌یافته، فاصله تاریخی میان شهر و روستا و حتی شکاف میان نسل‌ها و طبقات اجتماعی، همه و همه می‌توانستند روند نوسازی را مختل کنند، اگر چارچوبی مشترک برای جهت‌دهی وجود نداشت.

در اینجا برنامه‌های پنج‌ساله نقش خود را ایفا کردند، نه به‌عنوان ابزار کنترل صرف، بلکه به‌عنوان سازوکار ایجاد هم‌داستانی ملی. هر دوره پنج‌ساله در چین همچون فصل تازه‌ای در کتاب توسعه تلقی می‌شود. فصلی که اهدافش شفاف است، ابزارهای تحققش مشخص‌اند و مسئولیت‌هایش میان سطوح مختلف قدرت و جامعه تقسیم شده‌اند. برنامه، نه صرفاً فرمان دولت مرکزی، که سندی است برای توزیع امید و مسئولیت.

اما راز موفقیت این ابزار در چیست؟ نخست در تداوم آن. از سال ۱۹۵۳ تاکنون، بدون وقفه ۱۴ برنامه اجرا شده و پانزدهمین نیز در حال تدوین است. این استمرار، نوعی حافظه تاریخی برای حکمرانی چین ایجاد کرده است. حافظه‌ای که اجازه می‌دهد کشور از اشتباهات درس بگیرد، از تجربه‌های موفق بهره‌برد و مهم‌تر از آن، مسیر توسعه را نه بر اساس سلیقه مقطعی سیاستمداران بلکه بر

پایه منافع بلندمدت تنظیم کند. در حالی که بسیاری از کشورها اسیر موج‌سواری‌های سیاسی و اقتصادی می‌شوند، چین با ثبات در خط‌مشی‌گذاری، توانسته است همان چیزی را بسازد که اقتصاددانان آن را پیش‌بینی‌پذیری راهبردی می‌نامند. نعمتی که برای سرمایه‌گذاران، شهروندان و حتی نهادهای بین‌المللی به‌معنای اطمینان است.

دومین راز، مشارکت‌پذیری این برنامه‌هاست. در نگاه بیرونی ممکن است برنامه‌ریزی در چین از بالا به پایین تلقی شود، اما واقعیت پیچیده‌تر است. پیش از هر برنامه، دولت مرکزی هزاران پیشنهاد از دانشگاه‌ها، انجمن‌های صنفی، شرکت‌های خصوصی، مراکز پژوهشی و حتی شبکه‌های اجتماعی دریافت می‌کند. جلسات مشورتی گسترده در استان‌ها برگزار می‌شود و هر منطقه تلاش می‌کند در قالب این برنامه جایگاه خود را بیابد. به زبان ساده، برنامه پنج‌ساله بیش از آن‌که دستوری از بالاست، حاصل مذاکره‌ای ملی است که صورت رسمی یافته است. اینجاست که مفهوم طراحی کلان با مشورت مردمی گره می‌خورد.

بعد سوم، انعطاف‌پذیری در عین قاطعیت است. برنامه نه همچون دیوار بتنی بلکه همانند چارچوبی چوبی است که قابلیت اصلاح دارد اما ساختار را حفظ می‌کند. اگر شرایط بین‌المللی تغییر کند، مانند بحران‌های مالی یا همه‌گیری‌ها، اهداف مقطعی می‌توانند بازتنظیم شوند، بدون آن‌که مسیر کلان زیر سوال برود. این همان چیزی است که چین در سال‌های اخیر به خوبی نمایش داد. وقتی در میانه بحران‌های جهانی، با اجرای پروژه‌های بزرگ در حوزه نوآوری فناوری، انرژی پاک و زیرساخت‌های نوین، نه تنها ثبات اقتصادی را حفظ کرد بلکه به پیش‌تازی در برخی حوزه‌ها نیز دست یافت.

برای کشوری که دیرتر از قدرت‌های صنعتی غربی وارد کارزار مدرن‌سازی شد، برنامه‌های پنج‌ساله همچون سکوی پرشی عمل کرده‌اند. چین توانسته است با تمرکز بر تنگناهای کلیدی، از کمبود صنایع سنگین دهه ۵۰ تا نیاز به تحول دیجیتال در قرن جدید، منابع محدود را به‌جای پراکندگی، در نقاط گرهی متمرکز کند. این همان هنری است که اقتصاددانان آن را استفاده از مزیت دیرآمدگی، می‌نامند. یعنی تبدیل عقب‌ماندگی تاریخی به فرصت جهش.

اما شاید مهم‌ترین ویژگی این برنامه‌ها، نقش آنها در تولید باشد. در جوامعی که توسعه صرفاً در قالب رشد اقتصادی تعریف می‌شود، مردم اغلب خود را تماشاگران رشد دیگران می‌دانند. اما وقتی توسعه در قالب برنامه‌ای مشترک بیان می‌شود که هر شهر، هر صنعت و هر فرد در آن سهمی دارد، نوعی احساس مالکیت جمعی شکل می‌گیرد.

شهروند نه فقط مصرف‌کننده سیاست، بلکه شریک آن می‌شود.

همین حس تعلق است که چین را قادر ساخته تا پروژه‌هایی به عظمت انتقال آب از جنوب به شمال، ساخت شبکه قطار سریع‌السیر یا گذار به انرژی‌های نو را بدون گسست اجتماعی به انجام رساند.

اکنون که چین وارد مرحله تدوین برنامه پانزدهم شده است، بحث‌ها بیش از هر زمان دیگری بر کیفیت متمرکز است نه صرفاً رشد کمی. آنچه از سخنان رهبران چین برمی‌آید این است که برنامه پیش‌رو باید هم‌زمان پاسخگوی سه پرسش باشد. چگونه رشد پایدار حفظ شود؟ چگونه نابرابری‌های منطقه‌ای و اجتماعی کاهش یابد؟ و چگونه در جهانی پرقاب‌ت، استقلال و تاب‌آوری ملی تقویت گردد؟ پاسخ به این پرسش‌ها بار دیگر نشان خواهد داد که آیا این کشور می‌تواند همان موتور راهبردی را همچنان روشن نگه دارد یا خیر.

برای ناظران بیرونی، ممکن است برنامه‌ریزی پنج‌ساله یادآور سازوکارهای قدیمی اقتصادهای متمرکز باشد. اما در چین امروز، این برنامه‌ها نه مانع خلاقیت بازار بلکه مسیرنمای آن هستند. شرکت‌های خصوصی، سرمایه‌گذاران خارجی و حتی استارت‌آپ‌ها، برنامه

را همچون چراغ راه می‌بینند، می‌دانند اگر حوزه‌ای در اولویت ملی قرار گرفته، سرمایه‌گذاری در آن کمتر با ریسک مواجه خواهد شد. این همان ترکیب نادر از آزادی عمل و جهت‌گیری مشترک است که مدل چینی توسعه را از بسیاری دیگر متمایز کرده است.

در نهایت، دلیل اصلی اینکه برنامه‌های پنج‌ساله همچنان موتور محرک چین‌اند، نه صرفاً در قدرت حکومتی که در پذیرش اجتماعی آنهاست. مردم چین می‌دانند که اگر برنامه موفق شود، زندگی آنها نیز بهتر خواهد شد. این پیوند میان برنامه‌ریزی و معیشت، میان هدف ملی و امید فردی، همان چیزی است که به هر عدد و هر جمله در این اسناد، جان می‌بخشد.

اگر امروز چین می‌تواند با اطمینان از واژه مدرن‌سازی با ویژگی‌های چینی سخن بگوید، به این دلیل است که طی هفت دهه، به‌جای حرکت‌های مقطعی و شعاری، مسیری طولانی اما پیوسته را طی کرده است. برنامه‌های پنج‌ساله همچون ضربان قلب این مسیر بوده اند. منظم، پایدار و انعطاف‌پذیر. و شاید بزرگ‌ترین درس آن برای جهان این باشد که توسعه تصادفی رخ نمی‌دهد بلکه باید آن را نوشت، باید بر سر آن گفتگو کرد و باید برایش هم‌پیمان شد.

حسن خسروی_ اقتصاددان و مدرس دانشگاه ایران

CRIONline